

Constantin PARASCHIVESCU

Comedii și comedie

Ca și anul trecut, Festivalul Național de Comedie de la Galați (ediția a XVI-a, 1–10 noiembrie 2004) a început cu Shakespeare și *A douăsprezecea noapte*. Piesa a fost prezentată atunci în montarea Teatrului de Comedie, acum în montarea teatrului-gază „Fani Tardini”. Și tot ca anul trecut, Premiul pentru cel mai bun spectacol a revenit Teatrului de Comedie, acum pentru prezentarea piesei *Audiția* de Aleksandr Galin, în regia lui Mircea Cornișteanu. Și dacă, spre deosebire de anul trecut, primul spectacol din program a fost o decepție, gazdele au fost compensate de ținuta ultimului aflat în concurs, *Livada de vișini* de A.P.Cehov, distins cu Premiul special al juriului. Nouă teatre în festival, zece comedii în competiția evaluată de juriul format din Draga Olteanu-Matei și Dana Dogaru, actrițe, Florica Ichim, critic de teatru, Emil Boroghină, cunoscutul manager de la Craiova și actor, Constantin Dicu, regizor de televiziune. Spectacolul de închidere a fost onorat de Teatrul Național București cu *Ultima oră* de Mihail Sebastian.

Dar de ce „comedie”...? Păi, în acest oraș dunărean, reprezentanții Consiliului Municipal suferă de o maladie care s-ar numi „decapitarea directorilor de teatru”. Cu câțiva ani în urmă l-au schimbat pe directorul Adrian Lupu, fără nici o motivație și o înștiințare prealabilă; el a aflat asta din ziare și în mai puțin de două luni a plecat la cer, în altă lume. Acum, o parte dintre consilieri a pus ochii pe directorii teatrelor Dramatic și, respectiv, Muzical și, pentru a face mai spectaculos Festivalul de comedie, l-au agrementat cu ședința eliberării lor din funcție chiar în timpul desfășurării lui. Neținând seama de opoziția primarului, care a declarat-o ilegală, a opiniei publice și de mass-media gălățene care socoteau înlocuirea directorului Teatrului Dramatic, Mihai Mihail, o rușine pentru urbe, și nici măcar de protestul actorilor locali și al membrilor juriului, indignați de aberanta inițiativă. Mai mult, când aceștia s-au prezentat la sediu în debutul ședinței, au fost întâmpinați obraznic, fără pic de jenă. Prefectul a atacat în contencios hotărârea consiliului, ziarele și televiziunea locală au dezavuat-o zilnic și probabil că protagoniștii acestei paiaterii își închipuiau că vor submina, prin decizia lor arbitrară, autoritatea directorului Mihail și desfășurarea festivalului. Probă și îmbolnăvirea subită a unei actrițe din spectacolul teatrului local *Livada de vișini* și internarea ei în spital, cu o zi înaintea prezentării lui. N-a fost să fie pe măsura cabalei, în jurul directorului s-a creat o unanimă solidaritate, festivalul s-a desfășurat în condiții optime de profesionalism și bună organizare, iar *Livada* s-a putut juca prin exemplara asumare a rolului descoperit de către tânăra Cristina Uja, studentă anul trei la o facultate particulară de actorie, într-o singură noapte și zi (distinsă de juriu cu meritata diplomă pentru curaj).

Pe la mijlocul festivalului, cineva spunea că juriul va avea o sarcină dificilă să ierarhizeze valori de apropiat nivel înalt artistic; semn al inspiratei selecții întreprinse de Natalia Stancu, directorul festivalului. Într-adevăr, cel puțin șase din

Mihaela TELEOACĂ, Daniela NARTEA, Luminița GHEORGHIU, Gabi POPESCU în *Audiția*.

zece reprezentații aflate în competiție s-au situat, după părerea mea, în zona superioară de apreciere, iar două chiar fără cusur: *Audiția* de Al. Galin, regia Mircea Cornișteanu (Teatrul de Comedie) și *Angajare de clovn* de Matei Vișniec, regia Claudiu Goga (Teatrul „Sică Alexandrescu” Brașov). Două comedii amare despre șanse spulberate, cu același pretext: un anunț în presă. Pentru un concurs de animatoare în Japonia și cu adresă directă la actualitatea dramatică a tranziției, prima, pentru angajare de clovn și sublinierea derizoriului condiției umane, a doua. Unsprezece personaje în piesa lui Galin, tot atâtea remarcabile portrete scenice dirijate cu măiestrie de Mircea Cornișteanu, între ironie, duiosie și lacrimă, conturate cu exemplară diversitate tipologică de protagoniști, mai ales de Aurora Leonte, Mihaela Teleoacă, Gabriela Popescu, Marius Florea Vizante și, în primul rând, Luminița Gheorghiu (Premiul de interpretare feminină). Doar trei personaje în piesa lui Vișniec, trei clovni bătrâni, foste glorii care-și dispută acum întâietatea într-o perspectivă iluzorie, cu fanatism, încrâncenare, cruzime, trei excelenți actori, Mircea Andreescu (Premiul de interpretare masculină), Costache Babii, Virginia Iltă Marcu. Într-un spectacol ingenios și profund, regizat de Claudiu Goga (Premiul de regie, ex-aequo cu Alexandru Tocilescu pentru *Poker*). Celelalte patru reprezentații ar fi *Poker* de Adrian Lustig (Teatrul de Comedie), satiră la adresa politicienilor și afaceriștilor corupți (premiu acordat lui Puiu Antemir pentru scenografia celor două spectacole ale Teatrului de Comedie), *Despre efectul dăunător al nostalgiei* după A.P.Cehov, cu trei piese scurte într-un scenariu conceput de regizorul Ion Sapdaru (Teatrul Național Iași), cu duiosă atmosferă evocatoare și aluzii la destinul actual al artei, *Livada de vișini* pomenită, regizată de același, cu bogată fantezie și intuiție tipologică (Premiul special al juriului pentru

spectacol), unde s-au distins mai mulți interpreți: Carmen Albu (*Ania*), Gabriel Mircea Velicu (*Trofimov*), Grig Dristaru (*Pișcică*), Ioan Crețescu (*Epihodov*), Oana Preda Gheorghe (*Dunișa*), Cristian Gheorghe (*Iașa*), Veronica Păpușă (*Charlotta*); în scena exploziei de bucurie pentru dobândirea livezii, excepțional Lucian Pânzaru (*Lopahin*); în sfârșit *Oratorul pisicilor turbate*, recital al actorului Ilie Gheorghe pe texte de I.L.Caragiale și din discursul parlamentarilor noștri, într-un scenariu alcătuit și regizat de el, cu o incisivă și savuroasă expresie comică.

Ce i-ar fi lipsit *Zodiei turnătorului* de la Teatrul Nottara, cu trei piese scurte de Jean Claude Carrière și doi actori foarte buni, Ștefan Sileanu și Irina Mazanitis, să fie un spectacol remarcabil? Regia, cred eu, pentru că, în parodia absurdului din prima și a treia piesă, schimbul de replici între protagoniști are fluentă și haz, dar nu și un anume tâlc, iar în a doua, dialogul cu răsturnări de tâlcuri dintre Ștefan Sileanu și Cristian Nicolae n-are gradația intensității, e monoton, banal, adormitor. Cu actori buni, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț prezintă *Avarul* de Molière într-o versiune de Cristian Juncu zisă „de actualitate violentă”, cum a fost prezentată, dar, de fapt, illogică și într-o expresie plastică bizară, cu un turn alcătuit din obiecte alandala și neidentificabile, care se clatină mai întâi ca la seisme, apoi lasă să apară la ferestruici de colivie capetele odraslelor lui Harpagon, care, firește, nu mai au nume, protagonistul e tatăl și apare de la parter. Corneliu Dan Borcia nu prea are ce face în acest rol, jocul celorlalți are oarecare haz și vervă, dar n-are noimă și alunecă în grosolanie cu intervenția așa-zisului „baron” și strigătul lui golănesc „băăă!”. Un regizor cu palmares apreciabil, Petru Vutcărău, înscenează la Brăila *Lupii și oile* de A.N.Ostrovski într-o viziune și mai bizară de un grotesc excesiv, în care unii actori buni se pierd (Bujor Macrin), iar alții se maimuțăresc, arătându-și fundurile dacă sunt femei, clătinându-se ca la bălci dacă sunt bărbați afumați. Ce a vrut, oare, tânărul Dan Tudor, pe care l-am răsfățat cu aprecieri la unele montări anterioare, cu actuala sa versiune scenică a comediei *A douăsprezecea noapte* la Galați, nu știu, dar rezultatul e dezamăgitor și sub orice comentariu.

Ruxandra ANTON

Livada este mai presus de personaje

Pentru a monta un spectacol Cehov și, mai ales, *Livada de vișini* îți trebuie același curaj ca atunci când montezi o piesă scrisă de un dramaturg necunoscut, pentru că trebuie să treci prin furcile caudine ale celorlalte *livezi* sădite de atâția alți regizori și riști să-i repeți. Ion Sapdaru a construit acest spectacol într-o conexiune permanentă cu măreția tragică a livezii. Relațiile dintre personaje au o dimensiune stranie încă de la început, mecanismul comunicării este fragmentat, adus până la intenție, abandonat unei dezordini intenționate. Altfel cum să explici o evoluție către fatalitate dacă toate elementele comunicării ar fi stabile? Pe de o parte. Pe de altă parte, comunicarea este deschisă către absolut, un absolut unic